

Лариса Ройко,

*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
загальної математики та методики навчання інформатики
(Волинський національний університет імені Лесі Українки)*

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Впровадження інформаційних технологій (ІТ) у діяльність навчального закладу є одним із важливих напрямків розвитку освітньої галузі. Поєднання фундаментальних принципів традиційної освіти з ІТ дає нові можливості перебудови навчання класичних освітніх компонентів. Елементарна комп'ютерна грамотність – складова частина професійної підготовки і компетентності фахівців у будь-якій галузі, у тому числі і при підготовці майбутніх учителів різних спеціальностей.

Інформатизація освіти – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує [2].

Необхідною умовою інформатизації освіти є готовність педагогів до використання сучасних інформаційних технологій у процесі передачі знань. Тому, професійна підготовка майбутніх учителів, їхня інформаційна культура вимагають особливої уваги.

Метою дослідження є розкриття ролі інформаційних технологій у системі професійної підготовки майбутніх педагогів.

У низці проаналізованих науково-педагогічних досліджень (В. Биков, О. Браславська, І. Вдовенко, Р. Гуревич, Г. Гордійчук, А. Дащук, А. Добржанська, В. Заболотний, Н. Задорожна, М. Кадемія, Т. Калюжна, В. Кобися, Л. Коношевський, О. Корець, О. Кравець, І. Кухаренко, Н. Морзе, В. Назаров, Т. Омельченко, В. Осадчий, Н. Пустова, І. Рожі, О. Сердюк, Р. Штаєр та ін.) розглядаються проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій у системі професійної підготовки майбутніх фахівців, розвиток цифрової компетентності педагога у інформаційно-освітньому середовищі, науково-методичні основи проектування інформаційних освітніх середовищ закладів освіти, аналіз інноваційних процесів у сучасній освіті [1-7].

Поділяємо думку про те, що «використання сучасних інформаційних технологій дозволяє: по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання; якісно змінити зміст, методи і організаційні форми навчання; значно підвищити ефективність навчального процесу; побудувати освітню систему, в якій здобувач освіти є активним і рівноправним учасником» [1].

Аналіз науково-педагогічної літератури дає можливість зробити висновок: готовність учителя до застосування інформаційних технологій – є інтегрованою властивістю особистості педагога, у якій органічно поєднуються професійні якості й інформаційна культура, складовими якої є комп'ютерна грамотність й інформаційно-комунікаційна компетентність.

Професійна підготовка майбутнього педагога у закладі вищої освіти вимагає не лише його ознайомлення з сучасними інформаційними технологіями, а й орієнтована на

формування необхідних якостей та компетентностей, що дозволяють здійснювати професійну освітню діяльність на високому рівні. Тому основними завданнями освітнього компонента «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», що викладається здобувачам освіти спеціальності 014 Середня освіта (за спеціальностями) у Волинському національному університеті імені Лесі Українки є: формування основ інформаційно-комунікаційної культури майбутнього педагога; засвоєння основних понять про сучасні інформаційно-комунікаційні технології, апаратні і програмні засоби персональних ЕОМ; формування знань, умінь і навичок пов'язаних з роботою у середовищі прикладних програм, мережі Інтернет та хмарних застосунків, що забезпечують процес навчання у контексті сучасних інформаційних технологій; вивчення методів і засобів застосування інформаційно-комунікаційних технологій для організації навчально-пізнавальної й дослідницької діяльності; набуття умінь та навичок, необхідних для використання новітніх інформаційних технологій навчання у власній освітній діяльності. Даний курс сприяє розвитку таких soft skills, як: вміння/здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між окремими елементами, визначати головну та другорядну інформацію; розв'язувати проблеми, приймати рішення; здатність генерувати інноваційні ідеї, знаходити оригінальні творчі рішення; вміння працювати в команді для досягнення спільної мети.

Важливу роль для майбутніх вчителів відіграють такі засоби інформаційних технологій, котрі безпосередньо використовуються при формуванні готовності до фаху:

- електронно-навчальне програмне забезпечення;
- гіпертекстові, навчаючі системи на базі мультимедіа технологій;
- системи управління базами даних;
- апаратне забезпечення, інтерактивні дошки;
- засоби телекомунікації, електронна пошта, локальні та глобальні комп'ютерні мережі, супутниковий зв'язок, web-сервери Інтернету;
- телеконференції, вебінари, онлайн-семінари, тренінги;
- електронні: бібліотеки, каталоги бібліографічних баз даних, видавничі системи, підручники, довідкові системи, інформаційно-пошукові системи, словники, енциклопедії.

Для ефективного використання у навчальному процесі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій майбутній педагог повинен навчитись володіти певними вміннями [3]:

- підбирати раціональні методи і засоби навчання, ефективно поєднувати традиційні методичні системи навчання з новими інформаційно-комунікаційними технологіями;
- застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у підготовці, аналізі, коригуванні та управлінні навчальним процесом;
- враховувати індивідуальні особливості школярів, їх схильності і здібності.

Висновки: застосування інформаційних технологій в освітньому процесі забезпечує проектування дидактичних, методичних та організаційних матеріалів різного призначення засобами текстових редакторів, електронних таблиць, баз даних та мультимедійних технологій; застосування можливостей сервісних та стандартних програм безпосередньо у навчально-виховному процесі; швидкий і доступний обмін інформацією між його учасниками; можливість для особистого успіху, розвитку та самореалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Браславська О. В., Рожі І. Г. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя географії. *Наукові записки Вінницького*

державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. №4. 2023. С.165-174

2. Вдовенко І. С. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх вчителів професійного навчання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 135. 2016. С. 148-151

3. Гуревич Р. С., Гордійчук Г. Б., Кадемія М. Ю., Кобися В. М., Коношевський А. А. Підготовка майбутніх учителів в інформаційному освітньому середовищі педагогічних закладів вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип.57. 2020. С. 5-14

4. Ройко А. А., Мамчич Т. І., Миронюк А. П. Досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій при викладанні математичних дисциплін в умовах дистанційного навчання. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. №39. 2020. С. 70–77.

5. Миронюк А. П., Ройко А. А. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці бакалаврів факультету фізичної культури, спорту та здоров'я. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. №43. 2021. С. 85-91.

6. Миронюк А. П., Ройко А. А. Значення курсу «Інформаційні технології» у підготовці бакалавра філології. *Тенденції та перспективи розвитку освіти, науки та технології в епоху трансформаційних процесів: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м .Луцьк. 2021. С.193-195

7. Штаєр Р. В., Назаров В. С., Кравець О. В. Можливості використання інформаційних технологій в освітньому процесі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Вип. 2 (53). 2023. С.156-160